

2 Governance jaarverslag

Voorwoord

Aanzet voor transities

DeltaWonen heeft het afgelopen jaar goed gepresteerd, zo blijkt uit de jaarlijkse Aedes-benchmark en uit het visitatierapport. De organisatie presteert vaak beter dan het landelijk gemiddelde. De ambitie voor de komende jaren is om diverse prestatievelden verder te verbeteren.

Het jaar 2018 werd gekenmerkt door turbulente ontwikkelingen buiten en binnen deltaWonen. DeltaWonen vertaalde het thema duurzaamheid naar het bouwen van zo duurzaam mogelijke woningen, op weg naar CO₂-neutraal. Tegelijkertijd vond de worsteling plaats om met de gestegen bouwkosten te kunnen voldoen aan de voorgenomen opgaven. Het koersdocument Groei en Geluk kreeg vorm; het vervolg op Durf en Duurzaamheid. Ook werd het primair systeem vervangen voor Dynamics Empire. Het was een jaar met een aanzet voor transities die hun impact ook nog in de komende jaren zullen hebben.

Het jaar werd ook gekenmerkt door een toenemende krapte op de arbeidsmarkt. DeltaWonen blijkt een aantrekkelijke werkgever en haar medewerkers blijken aantrekkelijk voor andere werkgevers. Diverse mensen vertrokken naar mooie posities elders. Gelukkig slaagde deltaWonen erin om diverse nieuwe mensen aan zich te verbinden. In 2018 hebben we als raad van commissarissen nadrukkelijk toegezien op de balans tussen bovenstaande ontwikkelingen, de ambities en de belasting van de organisatie.

Hoe de dynamiek in de omgeving van deltaWonen zich ontwikkelt, hebben we als raad zelf ondervonden tijdens een “Verkenning van de toekomst van het nieuwe wonen, leven in onze veranderende samenleving en de betekenis ervan voor de eindgebruikers en actoren in het speelveld”. We bouwden inzichten op die stimulerend bleken voor het begrip van de nieuwe strategie van deltaWonen.

In 2018 zocht deltaWonen op verschillende manieren verbinding met de buitenwereld. Zo vonden open gesprekken plaats met huurders, stakeholders en actoren over de betekenis van zeggenschap. Dit thema werd al ingezet in 2017 en liep door in 2018. Het leverde een inspirerende sessie op tijdens een brede stadsontmoeting in Club Cele.

Dilemma's uit de dagelijkse praktijk van de woningcorporatie werden besproken tijdens de Brede Ontmoeting in oktober. Tijdens deze bijeenkomst gingen medewerkers, de Bewonersraad, MT-leden, de bestuurder en de commissarissen met elkaar in gesprek over het werken bij deltaWonen. Dilemma's uit de praktijk op het gebied van wonen en inclusieve vraagstukken werden gedeeld. Dit gaf ons een waardevol beeld van de dagelijkse afwegingen die medewerkers van deltaWonen maken.

In de Kas van Kaat vond in juni een prachtige stakeholdersbijeenkomst plaats. Wij vinden de verbinding met stakeholders (de 4e rol van de raad) van groot belang. Zowel in de wijze waarop deltaWonen zich verhoudt tot zijn omgeving, als in de eigen kennis rondom dit thema. Om stakeholderengagement als thema verdiepend te benaderen, hebben wij zelf een stakeholderanalyse uitgevoerd en deze in oktober besproken in aanwezigheid van de bestuurder. De betrokkenheid op dit thema vullen wij in de komende jaren nader in.

Eén van de belangrijkste stakeholders voor deltaWonen zijn de huurders. Wij waarderen de inzet van de leden van de Centrale Bewonersraad en de wijze waarop deze raad zijn rol vervult. In 2018 gaf de Centrale Bewonersraad na een aantal personele wisselingen in een nieuwe samenstelling constructief vorm en inhoud aan zijn taken.

In 2018 is besloten de dienstverlening met EY op te zeggen. In BDO accountants hebben we een nieuwe partner gevonden.

Alle waarnemingen die zijn voortgekomen uit de ontmoetingen van 2018, hebben wij meegenomen in onze jaarlijkse zelfevaluatie. Zo borgen we het heden en de wensen voor de toekomst in de raad.

In 2018 hebben we een opvolger gevonden voor RvC-lid Ton Dezentjé. Dit nieuwe lid, Jan Veuger, is op 1 januari 2019 toegetreden tot de raad. We willen Ton enorm bedanken voor zijn waardevolle inbreng de afgelopen jaren.

De raad van commissarissen dankt bestuurder Evert Leideman, het managementteam en alle andere medewerkers van deltaWonen voor hun grote inzet, betrokkenheid en het dagelijks werk voor nu en voor de toekomst van de huurders van deltaWonen.

Raad van Commissarissen deltaWonen

1 Over besturen en toezicht houden

1.1 Governancestructuur

DeltaWonen heeft haar Governancestructuur ingericht volgens het tweelagenbestuursmodel. Er is 1 raad van commissarissen. Deze bestond op 31 december 2018 uit 6 leden en 1 commissaris in opleiding. Vanaf 11 september stond 1 vacature open voor een 7e raadslid. Het bestuur bestaat uit 1 directeur-bestuurder.

Raad van commissarissen

De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken binnen deltaWonen. De raad adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd, is verantwoordelijk voor de benoeming (en eventuele schorsing of ontslag) van de bestuurders en stelt hun beoordeling en arbeidsvoorwaarden vast. Ook geeft de raad van commissarissen de accountant opdracht voor de controle van de jaarstukken.

Bij de vervulling van hun taak richten de commissarissen zich naar het belang van deltaWonen, naar het te behartigen maatschappelijke belang en naar het belang van de betrokken belanghebbenden.

De raad van commissarissen handelt op basis van de bevoegdheden die in de statuten zijn omschreven. De werkwijze van de raad is beschreven in het reglement van de raad van commissarissen.

Bestuur

Het bestuur bestuurt de stichting en is verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving. Ook is het bestuur verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen, de strategie, de financiering, het beleid en de daaruit voortvloeiende resultaten. Hierover legt het bestuur verantwoording af aan de raad van commissarissen en levert hen op tijd de noodzakelijke gegevens om hun toezichtstaak goed te kunnen vervullen.

Bij de vervulling van zijn taak en bevoegdheden richt het bestuur zich op het doel en het belang van de stichting. Dit doet het bestuur in het licht van zijn volkshuisvestelijke en maatschappelijke doelstelling. Daarvoor weegt hij de belangen van de direct betrokkenen van de stichting af.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheersen van de risico's die zijn verbonden aan de activiteiten van deltaWonen. Hiervoor heeft het een intern risicobeheersings- en controlesysteem ontwikkeld en geïmplementeerd. Dit systeem wordt onderhouden door de bestuurder en door hem besproken met de raad van commissarissen en de auditcommissie. De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn in de statuten beschreven. Een nadere uitwerking hiervan staat in het bestuursreglement.

Voor een aantal (materiële) besluiten van de bestuurder zijn met de raad van commissarissen aanvullende afspraken gemaakt over hun voorafgaande goedkeuring. Het gaat om besluiten die niet in overeenstemming zijn met de begroting.

Medio juni spraken de bestuurder en de raad van commissarissen met elkaar over de visie op besturen. De bestuurder heeft zijn visie vervolgens vastgelegd in een beleidsdocument dat hij in de vergadering van 7 december met de raad van commissarissen heeft besproken. De bestuurder diept deze visie in 2019 samen met het managementteam en middenkader verder uit.

1.2 Onze visie op toezicht en toetsing

Toezichtvisie

In 2017 heeft de raad van commissarissen het visiedocument De Dialoog Centraal vastgesteld. In deze visie op toezichthouden beschrijft de raad hoe hij aankijkt tegen zijn rollen en verantwoordelijkheden, zoals voorgeschreven in de Governancecode.

De raad van commissarissen ziet naast de 3 rollen (toezichthouder, klankbord en werkgever van het bestuur) nog een 4e rol voor zichzelf: het in verbinding staan met de interne en externe stakeholders.

Voor de uitvoering van zijn taak vindt de raad het van belang dat hij voldoende kennis heeft van wat er leeft onder de interne en externe stakeholders van deltaWonen en oog heeft voor de cultuur in de organisatie. De rollen worden niet afzonderlijk van elkaar ingevuld. Zij wisselen elkaar, in meer of mindere mate, situationeel af.

De kwaliteit van het interne toezicht is daarom medeafhankelijk van de mate en souplesse waarin je als toezichthouder van rol kan veranderen en daarnaast weet wat er op een zeker moment en in een specifieke situatie nodig is. Dat vraagt om terugkerende reflectiemomenten; zowel op de samenwerking, de taakinvulling als op de relatie naar het bestuur. Ook hierbij is het van groot belang dat de raad een veilige en transparante omgeving creëert waarbij vertrouwen en respect centraal staan.

Het toezicht- en toetsingskader

Bij het toezichthouden maakt de raad gebruik van een toezicht- en toetsingskader. Het toezichtkader bevat de wet- en regelgeving volgens de regels van het 'reglement raad van commissarissen' van deltaWonen. Het toetsingskader bevat naast de documenten waaraan de maatschappelijke en financiële prestaties van deltaWonen kunnen worden getoetst ook andere informatiestromen (onder andere gesprekken met de huurdersorganisatie en het managementteam, brede interne ontmoetingen, stakeholdersdialogen en lunchontmoetingen met medewerkers). Dit document beschrijft naast hard controls (de (beleids)documenten) ook soft controls (de mensgerichte beheersing). Deze soft controls hebben betrekking op onder meer de beleving van de interne en externe stakeholders en maken deel uit van het beoordelingskader van het bestuur en de raad van commissarissen.

1.3 Commissies van de raad van commissarissen

Commissies

Conform het reglement kent de raad van commissarissen tenminste 2 commissies: de auditcommissie en selectie- en remuneratiecommissie. Zij werken op basis van separate reglementen en adviseren de raad over de onderwerpen die binnen hun taakgebied vallen. Ook bereiden ze de besluitvorming van de raad voor. Dit laat de verantwoordelijkheid voor de besluitvorming van en door de raad onverlet.

Verderop in het Governancejaarverslag volgt een beschrijving van het aantal vergaderingen met de belangrijkste onderwerpen die daar aan de orde zijn gekomen. In hoofdstuk 2 (Verslag vanuit de toezichthoudende rol) voor wat betreft de auditcommissie en in hoofdstuk 3 (Verslag vanuit de werkgeversrol) voor wat betreft de selectie- en remuneratiecommissie. De personele samenstelling van de commissies is opgenomen in subparagraaf 6.1.3.

Auditcommissie

De auditcommissie ondersteunt de raad van commissarissen bij het houden van toezicht. Bijvoorbeeld met betrekking tot de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen en compliance, de financiële informatieverschaffing en de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de concerncontroller en de externe accountant. Daarnaast adviseert de auditcommissie de raad over zijn taak en bereidt de besluitvorming daaromtrent voor. Ten slotte adviseren de auditcommissie en het bestuur de raad van commissarissen over de beoordeling van het functioneren van de externe accountant.

Selectie- en remuneratiecommissie

De selectie- en remuneratiecommissie ondersteunt de raad van commissarissen bij het vervullen van zijn werkgeversrol en adviseert omtrent de werving, selectie, (her)benoeming, beoordeling en bezoldiging van bestuurders en leden van de raad van commissarissen. Ook bereidt deze commissie de besluitvorming van de raad van commissarissen daaromtrent voor.

Onderwerpen als strategie, de veranderende maatschappelijke rol van woningcorporaties, de verbinding met stakeholders en samenwerking met huurdersorganisaties zijn niet apart belegd in een commissie, maar worden in de voltallige raad besproken.

1.4 Governancecode woningcorporaties

De raad van commissarissen en de bestuurder onderschrijven de Governancecode Woningcorporaties 2015. Deze code geeft richtlijnen voor verantwoord, goed en transparant bestuur en toezicht. Hieronder zetten we uiteen hoe deltaWonen de code toepast.

Implementatie governance in verslagjaar

Eind 2018 voldeed deltaWonen aan de meeste bepalingen uit de vernieuwde Governancecode. De openstaande actiepunten naar aanleiding van de afwijkingen hebben betrekking op het visitatieproces (het visitatierapport moet nog worden besproken met de huurdersorganisaties en de Colleges van B&W, zie ook de Governancecode 2015 paragraaf 2.4) en het besluitvormingsproces (de verdere borging van evaluatie van bestuursbesluiten, zie ook de Governancecode paragraaf 1.3). Deze actiepunten worden in 2019 opgepakt.

Governancedocumenten

De door deltaWonen gehanteerde governanceprincipes zijn neergelegd in afzonderlijke documenten, namelijk:

- de statuten;
- het reglement raad van commissarissen en de daarbij behorende bijlagen (de profielschets van de raad van commissarissen, het rooster van aftreden van de leden van de raad van commissarissen, het reglement van de auditcommissie en het reglement van de selectie- en remuneratiecommissie);
- het bestuursreglement en de profielschets van het bestuur;
- het protocol inzake de onafhankelijkheid van de accountant;
- het reglement werving, selectie en (her)benoeming lid bestuur;
- het reglement werving, selectie en (her)benoeming lid raad van commissarissen;
- het introductie- en opleidingsprogramma voor de leden van de raad van commissarissen;
- het introductie- en opleidingsprogramma voor leden van het bestuur;
- visie op Toezichthouden.

In verband met de Veegwet Wonen, die in 2017 is aangenomen, worden de governancedocumenten in lijn gebracht met de nieuwe regelgeving. In november 2018 zijn de statuten (na verleende goedkeuring door de raad van commissarissen en de minister) aangepast en is het reglement van de raad van commissarissen gewijzigd. In 2019 worden de noodzakelijke wijzigingen in de overige governancedocumenten van deltaWonen doorgevoerd.

Governance-inspectie

De Autoriteit Woningcorporaties voerde eind 2017 een reguliere governance-inspectie uit bij deltaWonen. Met haar brief van 11 april 2018 heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) haar bevindingen vastgelegd. Het ILT concludeert dat op basis van de aangereikte stukken en de gevoerde gesprekken de governance bij deltaWonen op hoofdlijnen aan de criteria voor good governance voldoet. De inspectie geeft geen aanleiding voor interventies.

2 Verslag vanuit de toezichhoudende rol

2.1 Toezicht op strategie

Groei en Geluk

In 2018 heeft deltaWonen het nieuwe koersdocument Groei en Geluk opgesteld. Tijdens de beleidsmiddag op 23 maart 2018 hebben de bestuurder, het managementteam en de raad van commissarissen met elkaar gesproken over de 80% versie van dit ondernemingsplan. In de RvC-vergadering van 7 december heeft de raad van commissarissen dit nieuwe beleidsplan vervolgens goedgekeurd. De raad heeft zich periodiek laten informeren over het proces van totstandkoming.

Groei en Geluk kwam tot stand op basis van input van medewerkers (tijdens zogenaamde Contourbijeenkomsten en meer verdiepende bijeenkomsten) en stakeholders (tijdens de stakeholderbijeenkomsten in januari 2017 en juni 2018). Bij deze stakeholderbijeenkomsten waren ook leden van de raad van commissarissen aanwezig.

Stakeholderdialoog

Jaarlijks bespreekt de bestuurder het stakeholdermanagement met de raad van commissarissen. In plaats van deltaWonen als organisatie centraal te stellen, zijn inhoudelijke thema's hierin de verbindende factor. Tijdens de beleidsmiddag op 19 oktober is het stakeholdermanagement besproken. Ook kwam de invulling van de rol van de raad van commissarissen richting stakeholders ter sprake. De raad van commissarissen vindt dat ze het in verbinding staan met interne en externe stakeholders zoveel mogelijk informeel moet invullen. Daarbij wil de raad aansluiten bij het stakeholdersmanagement van de organisatie.

2.2 Toezicht op financiële en operationele prestaties

Financiële continuïteit

Ieder jaar beoordeelt de raad of het voorgenomen beleid moet worden bijgesteld. Hierbij kijkt de raad of deltaWonen voldoet aan de doelstellingen met betrekking tot de financiële continuïteit en het behoud van het vermogen. In de vergadering van 7 december heeft de raad van commissarissen goedkeuring verleend aan het geactualiseerde financieel toetsingskader. Dit toetsingskader sluit aan op de normen uit het per 1 januari 2019 geldende gezamenlijke beoordelingskader van de Autoriteit Woningcorporaties en WSW.

Meerjarenbegroting

De raad van commissarissen ontvangt jaarlijks de meerjarenbegroting met daarin informatie over het investeringsprogramma. In deze begroting staat welke initiatieven deltaWonen de komende 10 jaar wil ontplooiën op het gebied van onder andere nieuwbouw, renovatie, sloop, aankoop, samenvoeging en verkoop van woningen (en eventueel ander vastgoed). Het doel is om zo de gewenste opbouw van de vastgoedportefeuille te bereiken.

De meerjarenbegroting bevat de operationele en financiële doelstellingen van deltaWonen voor het komende jaar. Er staat ook in hoe deltaWonen voldoet aan de financiële ratio's van AW en WSW. De doelstellingen en uitgangspunten worden getoetst aan het vastgestelde financiële toetsingskader.

In de vergadering van 7 december 2018 behandelde de raad van commissarissen de meerjarenbegroting 2019-2028 en keurde de begroting 2019 goed. De doelstellingen van deltaWonen zijn gericht op maximaal maatschappelijk rendement. Dit altijd met financiële continuïteit als randvoorwaarde.

Reglement Financieel Beleid en Beheer

Het Reglement Financieel Beleid en Beheer is in 2018 niet gewijzigd. Het reglement vormt de basis voor de financiële sturing binnen deltaWonen.

Treasurystatuut

Het treasurystatuut is in 2018 niet gewijzigd. Het bevat de regelgeving ten behoeve van de financiering van de bedrijfsactiviteiten. Het beschrijft het renterisico, het beschikbaarheidsrisico en het tegenpartijrisico. De raad van commissarissen heeft in maart 2018 het treasuryjaarplan voor 2018 goedgekeurd.

Investeringsstatuut

Het Investeringsstatuut is in 2018 niet gewijzigd. Actualisatie van het investeringsstatuut is inmiddels wel noodzakelijk als gevolg van de sterk stijgende bouwkosten en de verduurzaming. In 2019 wordt het geactualiseerde investeringsstatuut ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van commissarissen.

Auditcommissie

De auditcommissie komt voorafgaand aan de vergaderingen van de raad van commissarissen bij elkaar. In 2018 heeft de auditcommissie 4 keer vergaderd. In 2018 is 1 lid van de auditcommissie afgetreden in verband met het verstrijken van zijn benoemingstermijn. In 2019 wordt deze vacature weer ingevuld.

De bestuurder, de adjunct-directeur vastgoed, de concerncontroller en de manager bedrijfsbeheer woonden de vergaderingen van de auditcommissie bij. De voormalige externe accountant was bij de vergadering van mei (gedeeltelijk) aanwezig toen de jaarrekening 2017 en het accountantsverslag werden besproken. In de vergadering van mei hebben de leden van de auditcommissie ook zonder aanwezigheid van de bestuurder overleg gehad met de externe accountant. Bij dit overleg was de concerncontroller aanwezig.

Belangrijke besluiten die in 2018 door de auditcommissie zijn voorbereid:

- de jaarlijkse planning- en controldocumenten (meerjarenbegroting 2019-2028, financieel toetsingskader 2019, jaarrekening 2017, de kwartaalrapportages en het treasuryjaarplan 2018);
- de implementatie van het nieuwe primair systeem;
- de evaluatie van de accountant en de selectie van de accountant voor boekjaar 2018 en verder;
- diverse fasebesluiten van (vastgoed)investeringen;
- de evaluatie passend toewijzen 2017, huurverhoging 2017 en huurbeleid 2018;
- de naleving van de Governancecode;
- de aanpassing van de statuten;
- de marktontwikkeling en de prijzen van de aannemers en de strategische samenwerking met aannemers;
- de risicothema's voor 2019;
- de jaarschijf prestatieafspraken met de gemeenten.

De raad van commissarissen benoemt ieder jaar risicothema's. In 2018 werd er in dit kader tijdens iedere vergadering stilgestaan bij de implementatie van het primair systeem en de werkdruk voor de organisatie. Verder besprak de auditcommissie diverse documenten die ter kennisgeving aan de commissie waren voorgelegd.

2.2.1 Waardering op marktwaarde, op weg naar beleidswaarde

Op basis van wet- en regelgeving waarderen corporaties hun bezit tegen marktwaarde in verhuurde staat. Omdat corporaties in algemene zin hun bezit voor de verhuur hebben en niet voor de verkoop, wordt in dit jaarverslag voor het eerst de beleidswaarde gepresenteerd. Deze beleidswaarde is een afgeleide van de marktwaarde in verhuurde staat. De marktwaarde wordt naar beneden bijgesteld omdat corporaties vanuit hun beleid niet gaan voor waardemaximalisatie. Zo worden er lagere huren in rekening gebracht, wordt er meer aan onderhoud gedaan, worden er kosten gemaakt voor beheer en wordt het bezit niet verkocht als dat aantrekkelijk is in de markt. De beleidswaarde maakt sinds 2018 onderdeel uit van het toetsingskader van de externe toezichthouders. De komst van de beleidswaarde is meerdere keren aan de orde gekomen tijdens vergaderingen van de auditcommissie en de raad van commissarissen.

2.2.2 Jaarverslag, jaarrekening en accountantsverslag

In de vergadering van de raad van commissarissen op 15 juni werden het jaarverslag, de jaarrekening en het accountantsverslag (inclusief de reactie van de bestuurder) over 2017 besproken met de bestuurder. De accountant was hierbij ook aanwezig. Hij is tijdens deze verga-

dering bevraagd over zijn controleverklaring van de jaarrekening. In deze vergadering stelde de raad van commissarissen de jaarstukken over 2017 vast en is décharge verleend aan de bestuurder voor het door hem gevoerde bestuur over het boekjaar 2017.

2.2.3 Managementletter

Door de wisseling van accountant, van EY naar BDO, vond de interimcontrole in november plaats door de nieuwe accountant BDO. De concept managementletter 2018 is ontvangen in 2019 en is besproken in de vergadering van de auditcommissie op 11 februari 2019. De bevindingen uit de managementletters worden door de auditcommissie in de vergadering van de raad van commissarissen teruggekoppeld en opgenomen in een lijst met actiepunten. De voortgang van deze actiepunten stelt het management jaarlijks ter kennisgeving beschikbaar aan de raad van commissarissen.

2.3 Toezicht op volkshuisvestelijke en maatschappelijke prestaties

De raad van commissarissen heeft in 2018 op meerdere terreinen toezicht gehouden op de volkshuisvestelijke en maatschappelijke prestaties van deltaWonen. Dit deed zij onder meer door:

- Kennis te nemen van de jaarlijkse uitwerking van de meerjarige prestatieafspraken in Zwolle, Kampen en Oldebroek. De prestatieafspraken zijn een samenwerking tussen deltaWonen, collega-corporaties, de gemeenten en huurdersorganisaties. De jaarschijven zijn een uitwerking van de meerjarige prestatieafspraken die deltaWonen met de andere partijen heeft gesloten. De gemeentelijke Woonvisies en de rijksprioriteiten voor de volkshuisvesting vormen een belangrijke basis onder de afspraken.
- Kennis te nemen van de actualisatie van het strategisch voorraadbeleid. Dit beleid is onderdeel van de cyclus meerjarenbegroting en is daarmee formeel goedgekeurd bij de vaststelling van de begroting.
- Zich te informeren over de huurverhoging 2018. Hierbij heeft de raad online inzicht in de prestaties van het verhuurproces. Deze 'BI-tool' wordt periodiek meegenomen in de kwartaalrapportages.

Verder is de raad geïnformeerd over het jaar van de zeggenschap (het jaarthema van 2017 en 2018) en heeft in 2018 kennisgenomen van de visie op zeggenschap: "Minder wij, meer jullie, zeggenschap begint met luisteren". Leden van de raad waren ook aanwezig bij de brede stakeholdersbijeenkomst op 1 juni waarbij de nieuwe strategische koers werd besproken.

Door de betrokkenheid van de raad van commissarissen bij voorgenoemde onderwerpen, kon de raad beoordelen in welke mate deltaWonen op de juiste wijze invulling geeft aan het bieden van voldoende beschikbare, betaalbare woningen van een goede (energetische) kwaliteit. In de ogen van de raad besteedt deltaWonen voldoende aandacht aan leefbare wijken en geeft zij op de juiste wijze zeggenschap aan huurders, gemeenten en andere stakeholders bij het realiseren van de volkshuisvestelijke en maatschappelijke opgave.

2.3.1 Klachtenbehandeling

De raad van commissarissen heeft kennisgenomen van het jaarverslag 2017 van de klachtenadviescommissie. Het bestuur heeft een toelichting gegeven op de aard van de klachten, de mate van gelijke delers binnen de diverse klachten en hoe de klachten zijn opgevolgd. In paragraaf 1.7 van dit jaarverslag is hiervan een samenvatting opgenomen. De raad van commissarissen heeft gevraagd naar het hoge aantal klachten voor deltaWonen ten opzichte van andere (kleinere) corporaties. De bestuurder denkt dat dit te maken heeft met de mogelijkheid om eenvoudig een klacht in te dienen (in verband met de betere vindbaarheid op de website en de mogelijkheid een klacht digitaal in te dienen) en het feit dat deltaWonen veel activiteiten (projecten) ontplooit. Er is geen trend waar te nemen in de aard van de klachten.

2.3.2 Visitatie

In 2018 is er een visitatie uitgevoerd bij deltaWonen. De startbijeenkomst van de visitatiecommissie was op 12 januari 2018. Aanwezig waren een delegatie van de raad van commissarissen, de bestuurder, de concerncontroller, het managementteam en de projectleider visitatie. In februari 2018 vonden de visitatiegesprekken met de externe en interne stakeholders plaats (onder wie de leden van de raad van commissarissen).

Het visitatierapport is opgeleverd op 25 juni 2018. In de bestuurlijke reactie reflecteren de raad van commissarissen en de bestuurder gezamenlijk op de uitkomsten. Zij zijn trots op het behaalde resultaat. Op alle onderdelen heeft deltaWonen de score van 2014 weten vast te houden of zelfs weten te verbeteren. En dat in een turbulente periode die gekenmerkt werd door een economische crisis, een markt waarin de vraag naar koopwoningen afnam en de vraag naar (goedkope) huurwoningen toenam, de verhuurdersheffing een steeds groter

beslag legde op de financiële middelen van corporaties en de herziene woningwet en de nieuwe Governancecode geïmplementeerd moesten worden.

Het visitatierapport en de bestuurlijke reactie zijn gepubliceerd op de website van deltaWonen.

2.4 Toezicht op risicobeheersing

Het bestuur is verantwoordelijk voor goede risicobeheersing. De raad van commissarissen houdt hier toezicht op. Hij heeft vanuit deze rol de belangrijkste deltaWonen risico's van 2018 vastgesteld. Het gaat hierbij om ICT en werkdruk voor de organisatie.

In 2018 is in iedere vergadering aandacht besteed aan de risico's die deltaWonen loopt ten aanzien van de implementatie van het nieuwe primair systeem. Hierbij is specifiek aandacht besteed aan de financiën en de capaciteitsdruk op het personeel en de gevolgen daarvan op de realisatie van de ambitie van deltaWonen.

Eens per jaar ontvangt de raad van commissarissen een voortgangsrapportage van de verbeterpunten van diverse (externe) onderzoeken over de beheersing van de processen en risico's. De raad van commissarissen ontving deze AO/IC-lijst in de vergadering van 5 maart 2018.

Van de reguliere interne risicobeheersings- en controlesystemen waren in 2018 dit de belangrijkste componenten:

- het systeem van periodieke monitoring via maand- en kwartaalrapportages;
- de goedkeuring van het treasuryjaarplan 2018 en het financieel toetsingskader 2019 door de raad van commissarissen;
- het toetsen van de rendementseisen voor nieuwe investeringen;
- het bespreken van diverse fasedocumenten van nieuwbouwprojecten in de auditcommissie en de raad van commissarissen;
- diverse controles, deels in het kader van het interne controleplan en deels naar aanleiding van meldingen uit de organisatie.

2.5 Opdrachtgeverschap externe accountant

Voor het boekjaar 2018 heeft de raad van commissarissen een nieuwe accountant benoemd. Met ingang van het controlejaar 2017 werd EY onze accountant. Hoewel we tevreden waren over EY in het controleproces, ontvingen we onverwacht een hoge meerwerknoot. Die was voor ons niet in lijn met de gemaakte afspraken. Besloten is de dienstverlening met EY op te zeggen. In 2016 is een volledig selectietraject doorlopen. In 2018 is daarom besloten om alleen de 2 accountantskantoren te vragen, die in 2016 op een gedeeltelijk 2e plaats waren geëindigd. Op basis van selectiecriteria is BDO benoemd als nieuwe accountant.

3 Verslag vanuit de werkgeversrol

3.1 Invulling werkgeversrol voor het bestuur

De raad van commissarissen vervult de rol van werkgever voor het bestuur. Daarbij staat goed werkgever- en werknemerschap hoog in het vaandel. Samen met de bestuurder geeft de raad daar invulling aan. Dat gebeurt op een transparante wijze, waarin de dialoog centraal staat. De specifieke taken die bij deze werkgeversrol horen, zoals het selecteren, benoemen, belonen, beoordelen en eventueel schorsen of ontslaan van de bestuurder, zijn in de voorbereiding belegd bij de leden van de selectie- en remuneratiecommissie. Zij voeren de werkgeversdialoog met de bestuurder en bereiden de jaarlijkse beoordelings- en beloningscyclus voor. Het functioneren van de bestuurder is mede afhankelijk van de kwaliteit waarmee de RvC zijn werkgeversrol invult en uitvoert.

3.1.1 Topstructuur, profielen bestuurder en benoeming

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor een goed bestuur. Deze verantwoordelijkheid vervult de raad onder meer door benoeming, schorsing, ontslag en jaarlijkse evaluatie van het bestuur. In 2018 is de samenstelling van het bestuur niet gewijzigd. Het bestuur bestond dat jaar uit 1 directeur-bestuurder, de heer E. Leideman. Hij is per 1 oktober 2008 benoemd voor een periode van 4 jaar en is per 1 oktober 2012 en per 1 oktober 2016 herbenoemd, telkens voor een periode van 4 jaar.

3.1.2 Beoordelingskader en beoordeling

Met de bestuurder vindt jaarlijks een plannings-, voortgangs- en beoordelingsgesprek plaats. De raad van commissarissen bespreekt tenminste 1 maal per jaar het functioneren van het bestuur en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Het bestuur is hierbij niet aanwezig, de conclusies worden later besproken.

In 2016 heeft de raad van commissarissen het beoordelingskader 2017-2020 vastgesteld, waarin per jaar is aangegeven op welke onderdelen de bestuurder wordt beoordeeld. Per jaar vindt door de raad van commissarissen nadere invulling plaats van het kader voor het betreffende jaar. Met de directeur-bestuurder vinden jaarlijks een planningsgesprek, functionerings- en beoordelingsgesprek plaats.

Eind 2018 is de bestuurder beoordeeld op basis van:

- prestatieafspraken (dashboard);
- competenties;
- opleidings- en ontwikkelingsplan;
- diverse speerpunten van het jaar 2018;
- beoordeling van prestaties door externen op basis van de resultaten van het visitatierapport.

De raad van commissarissen is zeer tevreden over het behaalde resultaat en de wijze waarop dit is gerealiseerd. De selectie- en remuneratiecommissie heeft de conclusies van de beoordeling vastgelegd in de jaarlijkse beoordelingsbrief. De planningsafspraken voor 2019 zijn begin 2019 met de bestuurder besproken en vastgelegd.

3.1.3 Beloningskader en beloning

De geldende wet- en regelgeving van de bezoldiging van bestuurders is leidend voor het te volgen bezoldigingsbeleid. In 2018 gold de Wet Normering Topinkomens (WNT). Per 1 januari 2018 is, conform de WNT, bezoldigingsklasse G van toepassing voor deltaWonen. Dit op basis van het aantal eenheden en de omvang van de gemeente. Deze klasse kent een bezoldigingsmaximum van € 176.000,-. De bestuurder verdient meer dan dit bezoldigingsmaximum. Het overgangsrecht staat deze afwijking van de WNT-norm (tijdelijk) toe.

Een specificatie en verdere toelichting van de bezoldiging van de bestuurder is opgenomen in de jaarrekening 2018. Op grond van de beoordeling over 2018 is geen loonsverhoging toegekend in verband met het bereiken van het maximum binnen de WNT.

3.1.4 Aandelen, leningen en garanties

DeltaWonen heeft de bestuurder geen aandelen, persoonlijke leningen, financiële garanties of andere financiële voordelen verstrekt die niet vallen onder het beloningsbeleid.

3.1.5 Onafhankelijkheid

De wet- en regelgeving bevat geen verplichting om periodiek de onafhankelijkheid van het bestuur vast te stellen. Desondanks wil de raad van commissarissen vanuit het oogpunt van 'good governance' dit onderwerp periodiek aan de orde stellen in zijn bijeenkomsten.

In de vergadering van december 2017 heeft de raad van commissarissen de onafhankelijkheid van de bestuurder vastgesteld. Onder meer op basis van de zogenaamde (getekende) onafhankelijkheidsverklaring waarin de wettelijke verenigbaarheden en het overzicht van nevenfuncties zijn opgenomen. In maart 2019 is dit onderwerp opnieuw geagendeerd, gelijktijdig met de vaststelling van de onafhankelijkheid van de leden van de raad van commissarissen.

3.1.6 Selectie- en remuneratiecommissie

De selectie- en remuneratiecommissie vergaderde in 2018 2 keer. Alle leden van de selectie- en remuneratiecommissie waren bij de vergaderingen aanwezig. De bestuurder en de bestuurssecretaris hebben de vergaderingen van de selectie- en remuneratiecommissie bijgewoond.

Belangrijke besluiten die in 2018 door de selectie- en remuneratiecommissie zijn voorbereid:

- invulling zelfevaluatie 2018;
- honorering leden raad van commissarissen 2019;
- rooster van aftreden;
- actualisatie profielschets raad van commissarissen;
- actualisatie profielschets bestuurder (proces);
- actualisatie reglement werving, selectie en (her)benoeming raad van commissarissen;
- actualisatie reglement werving, selectie en (her)benoeming bestuur;
- actualisatie introductie- en opleidingsprogramma raad van commissarissen;
- werving, selectie en benoeming nieuwe commissaris met vastgoedprofiel;
- belastbaarheid organisatie (risicothema RvC 2018);
- beoordelingskader 2019 raad van commissarissen (cyclus 2017-2020);
- permanente educatie commissarissen 2018 en 2019;
- evaluatie commissaris in opleiding;
- strategische agenda 2019 raad van commissarissen;
- proces herbenoeming mevrouw E. Diender en de heer J.E. van Driel;
- evaluatie werving en selectie commissaris met vastgoedprofiel;
- planningsgesprek 2018 bestuurder;
- beoordeling functioneren en belonen bestuurder;
- onkostenvergoeding bestuurder;
- beoordelingskader 2019 bestuurder (cyclus 2017-2020);
- permanente educatie bestuurder;
- risico's ten aanzien van continuïteit bestuur en MT (organisatieontwikkeling).

3.2 Organisatiecultuur, integriteit en continuïteit

3.2.1 Cultuur

De cultuur van deltaWonen kenmerkt zich door 4 kernwaarden: professioneel, verbindend, respectvol en verrassend. Dit brengt een open en transparante cultuur met zich mee. Dit merkt de raad van commissarissen in de contacten die zijn leden hebben met medewerkers (via de lunchbijeenkomsten), de ondernemingsraad en het management. Ook in de contacten met de bestuurder ervaart de raad vertrouwen en ruimte voor reflectie en tegenspraak. Over de cultuur (in relatie tot de stijl van leidinggeven) heeft de raad van commissarissen met de bestuurder gesproken tijdens het beoordelingsgesprek in december. De raad constateert dat de bestuurder zich bewust is van zijn voorbeeldfunctie en bijdraagt aan de gewenste organisatiecultuur.

3.2.2 Integriteit

DeltaWonen heeft een integriteitscode en klokkenluidersregeling. Beide documenten zijn gepubliceerd op de website van deltaWonen. De integriteitscode bevat een omschrijving van de (kern)waarden en normen die gelden voor de medewerkers van deltaWonen. In de arbeidsovereenkomsten van medewerkers wordt naar de integriteitscode verwezen. Ook van stakeholders van deltaWonen wordt verwacht dat zij zich houden aan de normen en waarden die staan beschreven in de code.

Twijfeltrainingen

In 2017 hebben de medewerkers van deltaWonen, de bestuurder en leden van de raad van commissarissen meegedaan aan zogenaamde Twijfeltrainingen. Tijdens deze trainingen werden dilemma's op het gebied van integriteit besproken. Dat creëerde bij de deelnemers bewustwording over het eigen denkproces.

Integriteitscode

In 2018 is de integriteitscode geactualiseerd, mede op basis van de integriteitssessies. Deze versie is in de vergadering van 1 maart 2019 ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van commissarissen. Daarnaast tekenen de bestuurder en commissarissen vanaf 2019 een integriteitsverklaring. Hiermee geeft een commissaris aan dat hij zich bindt aan de integriteitscode en deze zal toepassen.

Klokkenluidersregeling

De klokkenluidersregeling is bedoeld voor gevallen waarin de geadviseerde routes voor het bekendmaken van misstanden, zoals in de integriteitscode omschreven, niet effectief blijken. Door deze regeling kan iedere medewerker misstanden melden. Deze meldingen worden serieus en volgens een bepaalde procedure behandeld. Ook garandeert de regeling dat de medewerker die 'aan de bel trekt' (de klokkenluiders) geen negatieve gevolgen ondervindt van de melding.

Er is in 2018 geen gebruikgemaakt van de klokkenluidersregeling. De bestuurder heeft in 2018, zoals de klokkenluidersregeling voorschrijft, een rapportage opgesteld over het beleid over en het omgaan met het melden van vermoedens van misstanden en de uitvoering van de klokkenluidersregeling. Na instemming van de ondernemingsraad is de rapportage ter kennisgeving voorgelegd aan de raad van commissarissen.

Bestuursreglement

Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen deltaWonen en de bestuurder wordt vermeden. Het bestuursreglement bevat een verdere uitwerking van dit belangrijke uitgangspunt. In dit document is ook de handelwijze in geval van belangenverstrengeling vastgelegd. In 2018 zijn er geen transacties met de bestuurder geweest die tot tegenstrijdige belangen hebben geleid. Ook vervult de bestuurder geen nevenfunctie die onverenigbaar is met het lidmaatschap van het bestuur.

De bestuurder vervulde in 2018 de volgende nevenfuncties:

- bestuurslid Ronald McDonald Huis in Zwolle (vanaf 2010, onbezoldigd);
- lid van de raad van commissarissen van Cogas Holding N.V. in Almelo (vanaf 18 mei 2011, bezoldigd);
- voorzitter Stichting Regio Zwolle United (vanaf 1 juli 2014, onbezoldigd);
- voorzitter Stichting Auto en Motorrally Zwolle (vanaf 2011, onbezoldigd).

3.2.3 Continuïteit

Jaarlijks bespreekt de remuneratiecommissie en de voltallige raad de (risico's ten aanzien van) continuïteit van het bestuur, de organisatie en de raad van commissarissen. Ook wordt dan stilgestaan bij bestuursmodellen, belasting van de organisatie in relatie tot de ambitie en de balans RvC-Bestuur-MT. De commissie heeft dit in haar vergadering van 2 november besproken met de bestuurder en haar bevindingen gedeeld in de reguliere vergadering van 7 december. Gesproken is over de concept bestuursvisie en de totstandkoming van het koersdocument Groei en Geluk; hierbij zijn alle medewerkers betrokken.

4 Verslag over de invulling van de adviesrol en klankbordfunctie

Eén van de taken van de raad van commissarissen is de advies- en klankbordfunctie voor de bestuurder. Dit komt onder meer tot uiting in de betrokkenheid bij strategieontwikkeling - in 2018 onder meer tijdens de beleidsmiddag op 23 maart over het nieuwe koersdocument Groei en Geluk en tijdens de beleidsmiddag op 19 oktober, waarbij gesproken is over stakeholdermanagement - en door met de bestuurder van gedachten te wisselen over diverse (beleids-)vraagstukken (onder meer tijdens de behandeling van de thema's en onderwerpen die deel uitmaakten van de jaaragenda van de raad van commissarissen).

Volgens de raad van commissarissen is zijn klankbordrol bedoeld om de bestuurder te ondersteunen. Dit kan gevraagd of ongevraagd. Deze ondersteuning bestaat uit 2 elementen: reflectie en advisering. Beide elementen vragen om een open houding van zowel bestuurder als toezichthouder.

Klankborden wordt gedefinieerd als een dialoog waarin ruimte is om zoveel mogelijk vragen te stellen. Want het gaat er niet alleen om wat de bestuurder doet en hoe hij het doet, maar juist waaróm. De mate van vertrouwen en openheid tussen de raad van commissarissen en het bestuur bepaalt de kwaliteit en meerwaarde van het klankborden.

5 Invulling van de 4e rol: de verbinding met stakeholders

Om de rol als toezichthouder goed te kunnen vervullen, moet de raad van commissarissen aangehaakt blijven op de ontwikkelingen in de samenleving. Voor de raad van commissarissen is het belangrijk te weten wat er leeft en speelt onder de interne en externe stakeholders van deltaWonen. Daarom zoekt hij nog bewuster de verbinding met deze stakeholders. In de visie op toezichthouden heeft de raad van commissarissen de relatie met stakeholders benoemd als 4e rol van de raad van commissarissen naast de rol van toezichthouder, klankbord en werkgever van het bestuur. De raad van commissarissen gaat zodoende het gesprek aan met de ondernemingsraad en de Centrale Bewonersraad en faciliteert de Brede Ontmoetingen tussen raad, bestuur, managementteam, ondernemingsraad en Centrale Bewonersraad.

De Brede Ontmoeting

De Brede Ontmoeting had dit jaar betrekking op vraagstukken uit de dagelijkse praktijk van deltaWonen. Aan de hand van een aantal casussen, zoals 'de klant is koning' en 'allemaal digitaal' hebben medewerkers met de deelnemers aan de Brede Ontmoeting, dilemma's en vraagstukken gedeeld. Aan het eind van de bijeenkomsten hebben de RvC, de OR, de CBR en het MT/de bestuurder hun inzichten gedeeld. Zo werkt de raad aan transparantie en verbinding.

In de zelfevaluatie besteedt de raad nadrukkelijk aandacht aan wat de interne organisatie de raad meegeeft, zoals bijvoorbeeld de uitkomsten van de Brede Ontmoeting. Ook oriënteert de raad zich op wat er speelt in het lokale werkveld van de corporatie, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van commissarissen bij de door deltaWonen georganiseerde stakeholdersbijeenkomsten.

Verbinding met medewerkers

De raad vindt het belangrijk om verbinding te houden met de medewerkers uit de organisatie, bijvoorbeeld door lunchbijeenkomsten te organiseren om te spreken over diverse onderwerpen. In 2018 waren er 2 lunchbijeenkomsten. Tijdens de lunchbijeenkomst op 23 maart sprak een delegatie van de raad van commissarissen met medewerkers over de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de versnellingsactie voor het voorbereiden en realiseren van de overdracht van vastgoedprojecten naar gegevensbeheer en verhuur. Tijdens de lunchbijeenkomst op 19 oktober is gesproken over laaggeletterdheid en incasso.

Rol richting stakeholders

Tijdens de beleidsmiddag op 19 oktober heeft de raad van commissarissen met de bestuurder gesproken over de rol van de raad van commissarissen richting stakeholders. Afsproken is dat de raad van commissarissen actiever betrokken wordt bij de externe thema's van de organisatie, de stakeholders die daarbij horen en de wijze waarop de raad (informeel) de verbinding legt met de stakeholders. Het nieuwe koersdocument Groei en Geluk vormt hiervoor de basis. Verder is een commissaris aangewezen om dit, in samenspraak met de organisatie, in 2019 uit te werken.

6 Samenstelling en functioneren raad van commissarissen

6.1 Samenstelling

De raad van commissarissen van deltaWonen bestond op 31 december 2018 uit 6 leden, voor het 7e raadslid stond per 11 september een vacature open in verband met het aftreden van de commissaris met deskundigheid vastgoed. 3 leden van de raad zijn op voordracht van de huurdersorganisatie benoemd. Daarnaast is per 1 maart 2018 een commissaris in opleiding aangetreden: de heer S. Stiekema. Deze commissaris is (formeel) geen lid van de raad van commissarissen en heeft geen stemrecht.

6.1.1 Profielschetsen

De raad van commissarissen werkt met een profielschets, gerelateerd aan zijn omvang, samenstelling en activiteiten. Op deze manier waarborgen we de gewenste deskundigheid en achtergrond van de leden. In 2018 was er een kleine wijziging: de profielschets is in lijn getrokken met de in 2017 vastgestelde visie op toezichthouden, door de 4e rol (de relatie met stakeholders) op te nemen in de profielschets. Daarnaast zijn de voorwaarden waaronder de commissaris in opleiding wordt benoemd, verwerkt in de profielschets.

In de profielschets is opgenomen dat in de raad van commissarissen diverse specifieke deskundigheden aanwezig moeten zijn om het brede spectrum van de woningcorporatie te kunnen overzien. Het functioneren van de raad is immers gediend bij een goede teamsamenstelling en diversiteit. Ook op dit gebied bevat de profielschets diverse criteria.

De profielschets is gepubliceerd op de website van deltaWonen.

6.1.2 Benoeming/aanwijzing

Per 11 september 2018 is de heer G.J. Dezentjé afgetreden als commissaris vanwege het verstrijken van zijn zittingstermijn. Voor de vacature die daardoor ontstond, heeft de raad van commissarissen het werving- en selectietraject opgestart.

Werving- en selectieprocedure

De openbare werving- en selectieprocedure vond plaats op basis van het door de selectie- en remuneratiecommissie opgestelde plan van aanpak en de door de raad van commissarissen vastgestelde profielschets voor de commissaris met de deskundigheid vastgoed.

De vacature werd op de website van de deltaWonen gepubliceerd en openbaar gesteld via een advertentie in een landelijk dagblad. De gesprekken met kandidaten vonden plaats door de leden van de selectie- en remuneratiecommissie en het bestuur (in een adviserende rol). Een extern bureau heeft de raad van commissarissen begeleid bij de werving en selectie.

Nieuwe benoeming

Per 1 januari 2019 is de heer J. Veuger benoemd. Hij is per die datum ook aangewezen als lid van de auditcommissie. Ten aanzien van deze benoeming is een positieve zienswijze ontvangen van de minister. Ook heeft de ondernemingsraad een positief advies uitgebracht. De raad meent met de benoeming van de heer Veuger een goede opvolger te hebben gevonden. Een opvolger die bijdraagt aan de ervaring en deskundigheid van de raad en gezien zijn achtergrond en persoonlijkheid ook aan de diversiteit daarvan. De raad verwacht dat hij daarmee en met de ruime kennis en ervaring in de corporatiesector, specifiek op het gebied van vastgoed, de raad kan versterken in zijn rol.

Herbenoemingen

In 2018 zijn 2 commissarissen herbenoemd als commissaris, namelijk mevrouw J.A. Braam (per 1 januari 2018) en de heer B.L.M.T. van Moerkerk (per 1 maart 2018). De (her)benoemingbesluiten zijn genomen in 2017. Over de herbenoemingprocedure en besluitvorming is verantwoording afgelegd in het RvC-verslag over 2017.

In verband met het verstrijken van de benoemingstermijn van 2 commissarissen in 2020 (te weten mevrouw H. Diender-van Dijk per 1 maart 2020 en de heer J.E. van Driel per 15 maart 2020) heeft de raad van commissarissen in de vergadering van 7 december 2018 het stappenplan over de herbenoeming van beide commissarissen vastgesteld. Ook heeft de raad een besluit genomen over de samenstelling van de selectie- en remuneratiecommissie bij de herbenoemingsprocedure van mevrouw Diender-van Dijk. Dit in verband met het lidmaatschap van mevrouw Diender-van Dijk aan de selectie- en remuneratiecommissie.

De benoemingen en herbenoemingen vonden plaats op basis van procedures die aansluiten bij de handreiking Werving, selectie en (her) benoeming lid raad van commissarissen.

Per 1 maart 2018 is de heer S. Stiekema aangetreden als commissaris in opleiding. De raad heeft hem in 2017 na een sollicitatie ronde benoemd voor een periode van 2 jaar. Dat kan, bij goed functioneren, met maximaal 2 jaar verlengd worden. Voor zijn aantreden vond een pre-employmentscreening op het gebied van onafhankelijkheid en integriteit plaats.

6.1.3 Schema samenstelling

Van 1 januari 2018 tot en met 31 december 2018 waren de volgende commissarissen lid van de raad van commissarissen van deltaWonen:

De heer H.B.A. Grootelaar

Persoonlijke gegevens	
Geboortejaar	1959
Functie	Bestuurs- en organisatieadviseur bij Governance Consult vanaf 1 januari 2019
	Associé bij Lysias Consulting Group (BV) vanaf 1 januari 2019
	Senior partner Lysias Consulting Group (BV) van 2004 tot 2019
Nevenfuncties	Voorzitter raad van commissarissen Stichting Welbions Borne/Hengelo (bezoldigd)
	Docent Master of Public Management, Hogeschool Utrecht
	Docent TIAS, Tilburg
Gegevens met betrekking tot de raad van commissarissen deltaWonen	
Benoeming	Benoemd: 3 november 2017
	Herbenoembaar: 3 november 2021
	Einde 2e termijn: 3 november 2025
Rol	Voorzitter vanaf 3 november 2017
	Lid selectie- en remuneratiecommissie
	Vertrouwenspersoon ondernemingsraad
	Periodiek overleg met ondernemingsraad
Profiel	Sociaal domein

Mevrouw J.A. Braam

Persoonlijke gegevens	
Geboortejaar	1967
Functie	Directeur La Zarza wonen zorg welzijn educatie
Nevenfuncties	Lid Raad van Toezicht Stichting Ludens (bezoldigd)
	Lid Raad van Toezicht Stichting Zorgcentra Rivierenland (bezoldigd)
Gegevens met betrekking tot de raad van commissarissen deltaWonen	
Benoeming	Benoemd: 1 januari 2014
	Herbenoemd: 1 januari 2018
	Einde 2e termijn: 1 januari 2022
	Benoemd op voordracht Centrale Bewonersraad
Rol	Vicevoorzitter met ingang van 1 januari 2017
	Voorzitter selectie- en remuneratiecommissie
	Periodiek bijwonen bestuursvergadering Centrale Bewonersraad
Profiel	Klant en wonen (volkshuisvesting)
	HRM

De heer G.J. Dezentjé

Persoonlijke gegevens	
Geboortjaar	1953
Functie	Directeur Dezentje Management & Consultancy B.V.
Nevenfuncties	Geen
Gegevens met betrekking tot de raad van commissarissen deltaWonen	
Benoeming	Benoemd: 11 september 2014
	Afgetreden: 11 september 2018
Rol	Lid auditcommissie tot 11 september 2018
Profiel	Vastgoed

De heer B.L.M.T. van Moerkerk

Persoonlijke gegevens	
Geboortjaar	1962
Functie	Business consultant en ondernemer Bluez Corporate Finance & Advise
Nevenfuncties	Lid raad van commissarissen Stichting De Woonmensen (bezoldigd)
	Lid raad van toezicht Stichting Cultuurmij Oost (bezoldigd)
	Bestuurslid Stichting Gelders Familiebedrijven Gilde (onbezoldigd)
	Bestuurslid Stichting AMZAF Young Talent Festival (onbezoldigd)
	Voorzitter raad van toezicht Stichting Kunstwerk Liemers! (bezoldigd)
Gegevens met betrekking tot de raad van commissarissen deltaWonen	
Benoeming	Benoemd: 1 maart 2014
	Herbenoemd: 1 maart 2018
	Einde 2e termijn: 1 maart 2022
Rol	Lid auditcommissie en voorzitter auditcommissie vanaf 1 januari 2017
	Periodiek overleg met Ondernemingsraad
Profiel	Financiën en bedrijfseconomie

Mevrouw H. Diender-van Dijk

Persoonlijke gegevens	
Geboortjaar	1969
Functie	Lid en per 1 september 2017 voorzitter College van Bestuur Quadraam, Quadraam Gelderse Onderwijsgroep
Nevenfuncties	Lid raad van toezicht Stichting SLO Enschede (bezoldigd)
	Uit hoofde van haar functie bij Quadraam:
	- Lid themacommissie professionalisering VO-Raad (onbezoldigd)
	- Lid bestuur samenwerkingsverband Glasvezelnetwerk Arnhem (onbezoldigd)
	- Lid bestuur International Junior Science Olympiad 2017 (onbezoldigd)
	- Lid bestuur samenwerkingsverband Passend Onderwijs V(S)O 25.06 (onbezoldigd)
	- Lid bestuur samenwerkingsverband Passend Onderwijs V(S)O 25.04 (onbezoldigd)
	- Lid bestuur Stichting Playing for Success (onbezoldigd)
	Voorzitter bestuur samenwerkingsverband Lerende Regio Arnhem (onbezoldigd)
Gegevens met betrekking tot de raad van commissarissen deltaWonen	
Benoeming	Benoemd: 1 maart 2016
	Herbenoembaar: 1 maart 2020
	Einde 2e termijn: 1 maart 2024
Rol	Lid selectie- en remuneratiecommissie
Profiel	Openbaar bestuur

De heer J.E. van Driel

Persoonlijke gegevens	
Geboortejaar	1962
Functie	Directeur Deltion College
Nevenfuncties	Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Meridiaan College (bezoldigd)
	Voorzitter examencommissie Inter College Business School (bezoldigd)
	Voorzitter bestuur Stichting Hoezo Anders (onbezoldigd)
Gegevens met betrekking tot de raad van commissarissen deltaWonen	
Benoeming	Benoemd: 15 maart 2016
	Herbenoembaar: 15 maart 2020
	Einde 2e termijn: 15 maart 2024
	Benoemd op voordracht Centrale Bewonersraad
Rol	Periodiek bijwonen bestuursvergadering Centrale Bewonersraad
Profiel	Marketing en communicatie

De heer R.W.M. Takken

Persoonlijke gegevens	
Geboortejaar	1956
Functie	Adviseur Finance Transformation Philips Lighting Amsterdam/Eindhoven
Nevenfuncties	Geen
Gegevens met betrekking tot de raad van commissarissen deltaWonen	
Benoeming	Benoemd: 1 september 2017
	Herbenoembaar: 1 september 2021
	Einde 2e termijn: 1 september 2025
	Benoemd op voordracht Centrale Bewonersraad
Rol	Lid auditcommissie
	Periodiek bijwonen bestuursvergadering Centrale Bewonersraad
Profiel	Financiën en bedrijfseconomie

6.1.4 Conclusie samenstelling

De raad van commissarissen is van oordeel dat de raad voldoende divers is met betrekking tot zijn deskundigheid en competenties. De samenstelling en deskundigheid van de raad sluit aan bij de beschrijving daarvan in de profielschets van de raad van commissarissen. In 2019 vindt een uitgebreide evaluatie van de profielschets plaats waarbij recente ontwikkelingen, zoals het nieuwe koersdocument en de bestuursvisie, worden meegenomen.

6.2 Functioneren

6.2.1 Integriteit en onafhankelijkheid

De raad van commissarissen is dusdanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, de bestuurder en welk deelbelang dan ook, onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren. Zo kunnen ze hun taak naar behoren vervullen. De leden van de raad hebben geen nevenfuncties die tegenstrijdig zijn aan het belang van deltaWonen: er is een waarborg dat zij op onafhankelijke wijze tot een oordeel kunnen komen.

Onafhankelijkheidsverklaring

Begin 2018 hebben de leden van de raad van commissarissen een zogenaamde onafhankelijkheidsverklaring getekend, waarin de wettelijke onverenigbaarheden zijn opgenomen. Ook hebben alle commissarissen een overzicht met nevenfuncties ingevuld. In de vergadering van maart 2018 heeft de raad de onafhankelijkheid van de leden van de raad van commissarissen vastgesteld. De in 2017 aangetreden commissarissen hebben vóór hun aantreden deze onafhankelijkheidsverklaring getekend.

Integriteitsscreening

De raad van commissarissen hecht veel waarde aan integriteit en een goede reputatie. De leden van de raad die vóór de inwerkingtreding van de Herzieningswet zitting hadden in de raad, zijn benoemd na een pre-employmentscreening (op het gebied van onafhankelijkheid en integriteit) door een extern bureau. Vanaf de inwerkingtreding van de herziene Woningwet worden leden benoemd na een positieve zienswijze van de minister. Dit komt voort uit een goed doorlopen fit- en propertest. Aanvullend hierop hebben commissarissen die in 2017 zijn aangetreden een extra (integriteits)screening doorlopen. Deze is uitgevoerd door een extern bureau.

Integriteitssessies

De raad van commissarissen is in 2017 betrokken bij integriteitssessies met medewerkers in het kader van de herijking van de integriteitscode. Hiermee wilde de raad een bijdrage leveren aan voorbeeldgedrag, bewustwording en risicomanagement binnen deltaWonen. Daarnaast tekenen commissarissen vanaf 2019 jaarlijks een integriteitsverklaring. Door ondertekening van deze verklaring geeft een commissaris aan dat hij of zij zich bindt aan de integriteitscode en deze zal toepassen.

Belangenverstrengeling

Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen deltaWonen en de leden van de raad van commissarissen wordt vermeden. Het reglement van de raad van commissarissen bevat een verdere uitwerking van dit belangrijke uitgangspunt. In dit document is ook de handelwijze in geval van belangenverstrengeling vastgelegd. In 2018 zijn er geen transacties met leden van de raad van commissarissen geweest die tegenstrijdige belangen hebben opgeleverd. Ook vervult geen van de leden van de raad van commissarissen een nevenfunctie die onverenigbaar is met het lidmaatschap van de raad.

Leningen en garanties

De woningcorporatie heeft aan leden van de raad van commissarissen geen persoonlijke leningen, financiële garanties of andere financiële voordelen verstrekt die niet vallen onder het bezoldigingsbeleid.

6.2.2 Aanspreekbaarheid

De leden van de raad van commissarissen hechten grote waarde aan aanspreekbaarheid. Iedereen kan zich tot hen wenden wanneer daartoe aanleiding is.

6.2.3 Informatievoorziening

Om de toezichthoudende taak goed te kunnen vervullen, heeft de raad van commissarissen zich regelmatig mondeling en schriftelijk door de bestuurder laten informeren. De verkregen informatie had betrekking op de maatschappelijke prestaties en financiële resultaten in relatie tot de beoogde doelen, relevante externe ontwikkelingen en de wensen en behoeften van stakeholders.

Rapportages

De raad van commissarissen ontvangt ieder kwartaal een rapportage met financiële, operationele en volkshuisvestelijke informatie. De prestaties van de organisatie worden zichtbaar gemaakt met een digitaal toegankelijke rapportagetool. Op ieder moment van de dag kunnen de leden inloggen op deze tool om informatie te krijgen over de realisatie en de eindejaarsprognose in relatie tot de ambitie.

De raad van commissarissen laat zich ook informeren door relevante stakeholders binnen en buiten de organisatie. Bijvoorbeeld door de huurdersorganisatie, de ondernemingsraad en de accountant. De raad van commissarissen vindt het van groot belang verbinding te houden met de interne en externe stakeholders binnen haar toezichthoudende rol (zie ook hoofdstuk 5 van dit jaarverslag). Tevens halen de leden van de raad van commissarissen zelf informatie op, onder andere bij de VTW (Vereniging van Toezichthouders in Woningcorporaties), Aedes, diverse (sectorgerelateerde) bijeenkomsten en eigen netwerkcontacten.

6.2.4 Introductieprogramma

Het introductieprogramma voor nieuwe leden van de raad van commissarissen maakt onderdeel uit van het introductie- en opleidingsprogramma. De commissarissen die eind 2017 zijn aangetreden, hebben dit programma in 2017/2018 doorlopen.

6.2.5 Lidmaatschappen

De leden van de raad van commissarissen zijn lid van de Vereniging van Toezichthouders in Woningcorporaties (VTW).

6.2.6 Zelfevaluatie

De raad van commissarissen bespreekt tenminste 1 maal per jaar haar eigen functioneren en dat van individuele leden van de raad van commissarissen. Dit gebeurt buiten aanwezigheid van het bestuur. De raad van commissarissen vraagt vooraf uitdrukkelijk de visie van het bestuur en betreft deze in de bespreking.

In 2016 heeft de raad van commissarissen de beoordelingscyclus van 2017-2020 vastgesteld. De zelfevaluatie vond plaats tijdens de interne vergadering van 7 december 2018 zonder externe begeleiding. Als voorbereiding op de zelfevaluatie heeft de voorzitter met alle commissarissen gesproken over het functioneren (als collectief en individueel). De bestuurder heeft voorafgaand aan de zelfevaluatie zijn zienswijze verstrekt aan de raad over het functioneren van de raad. De vicevoorzitter heeft voorafgaand aan de zelfevaluatie met alle commissarissen gesproken over het functioneren van de voorzitter.

Tijdens de zelfevaluatie is gesproken over:

- Individueel functioneren: eigen toegevoegde waarde, waar kijk je met een goed gevoel op terug, wat kun je beter doen en wat zou je meer van jezelf willen laten zien?
- Functioneren als team: onder andere cultuur, samenstelling, dialoog, binding huurdersorganisatie en meenemen belangen huurders in integrale afweging, belasting/tijdsbesteding.
- Samenspel met de bestuurder: invulling van de 4 rollen van de raad van commissarissen in samenspel met de bestuurder.
- Tussenevaluatie werking beoordelingskader 2017-2020.
- Accenten/speerpunten voor 2019.

De raad heeft geconcludeerd dat de raad divers en evenwichtig is samengesteld en dat er sprake is van een open cultuur met ruimte voor een respectvolle dialoog. Afgesproken is om in 2019 het beoordelingskader voor de raad van commissarissen te herzien. Daarbij wordt ieder jaar (integraal) naar alle 4 rollen en competenties van de raad van commissarissen gekeken en aan de hand van de praktijk stilgestaan bij de invulling van de randvoorwaarden. Daarnaast is afgesproken om de geïnventariseerde accenten/speerpunten voor 2019 te bespreken met de bestuurder en deze vervolgens vast te stellen in de vergadering van maart 2019.

Ontwikkelpunt

De raad van commissarissen heeft voor zichzelf als ontwikkelpunt benoemd, het nog verder invullen/uitdiepen van de adviesrol van de raad richting de bestuurder. Het gaat hierbij om samen nog beter in een open dialoog het gesprek te voeren, zonder een uitgebreide voorbereiding binnen een bepaald kader waarop de ander reageert. Het gaat erom om vanaf het begin samen op te trekken. Dit ontwikkelpunt wordt binnen de raad van commissarissen opgepakt en verder afgestemd met de bestuurder.

6.2.7 Permanente Educatie

De bestuurder en de leden van de raad van commissarissen blijven hun kennis ontwikkelen door middel van trainingen en cursussen. Hiertoe heeft de raad van commissarissen begin 2018 een opleidingsplan voor dat jaar vastgesteld. De commissarissen en de bestuurder hebben op basis van dit plan diverse trainingen en/of opleidingen gevolgd. De raad (als collectief) heeft in 2018 2 incompanytrainingen gevolgd, namelijk op 6 april over zeggenschap en de rol van huurders en op 21 juni over besturingsfilosofie. Een overzicht van de PE-punten van de commissarissen staat in het overzicht hieronder. De bestuurder heeft in 2018 de cursus bestuurlijk leiderschap gevolgd. Hij heeft 87 PE-punten behaald in 2018.

De commissarissen en de bestuurder hebben voldaan aan de Permanente Educatie-systematiek van Aedes/VTW. In onderstaande tabel zijn de behaalde PE-punten per commissaris opgenomen.

PE-punten	2015	2016	2017	2018
De heer H.B.A. Grootelaar	11	3	23	12
Mevrouw J.A. Braam	25	25	31	21
De heer G.J. Dezentjé	20	11	4	4
De heer B.L.M.T. van Moerkerk	16	37	2	17
Mevrouw H. Diender-van Dijk	nvt	84	13	11
De heer J.E. van Driel	nvt	17	2	39
De heer R.W.M. Takken	6	7	21	19

7 Bezoldiging

De bezoldiging voor commissarissen over verslagjaar 2018 is in lijn met de VTW-beroepsregel bezoldiging 2017. De raad van commissarissen heeft op 16 juni 2017 besloten om de vergoeding per 1 januari 2018 vast te stellen op 95% van de maximum bezoldigingsbedragen van de beroepsregel per 2018.

De raad van commissarissen onderschrijft de uitgangspunten die in de beroepsregel gehanteerd worden. Daaronder valt gepaste terughoudendheid voor een raad van commissarissen van een woningcorporatie bij het vaststellen van de hoogte van haar eigen bezoldiging. Soberheid en doelmatigheid zijn gepast vanwege de publieke taak van de corporatie. De maximale bezoldiging die de beroepsregel hanteert, ligt daarom onder de maximale bezoldiging die de wettelijke bepalingen van de WNT-2 (Wet Normering Topinkomens 2) voorschrijft.

De bezoldigingsmaxima in de beroepsregel zijn gekoppeld aan de zwaarte van de functie van de raad van commissarissen, die verband houdt met de zwaarte van de corporatie. De bezoldiging is onafhankelijk van de prestaties van de corporatie.

De corporatie valt in bezoldigingsklasse G. Op basis van de VTW-beroepsregel bedraagt de maximale bezoldiging op jaarbasis (exclusief btw):

Voorzitter raad van commissarissen	€ 20.250,-
Lid raad van commissarissen	€ 13.500,-

De bezoldiging van de commissarissen van deltaWonen bedroeg in 2018 op jaarbasis 95% van de VTW-beroepsregel (exclusief btw):

Voorzitter raad van commissarissen	€ 19.237,-
Lid raad van commissarissen	€ 12.825,-

De over het verslagjaar aan commissarissen uitgekeerde bezoldiging is opgenomen in de jaarrekening op pagina 142.

De bezoldiging is onafhankelijk van de prestaties van de corporatie. Dit is een voorwaarde om het onafhankelijk functioneren van de raad van commissarissen te waarborgen. Commissarissen zijn ondernemers voor de Wet op de omzetbelasting. De omzetbelasting die zij in rekening brengen, komt voor rekening van de corporatie.

Naast de bezoldiging stelt deltaWonen middelen beschikbaar voor activiteiten op het gebied van professionalisering en deskundigheidsbevordering (Permanente Educatie) en evaluatie. Ook vergoedt zij de onbelaste kosten die de individuele commissaris uit hoofde van zijn/haar functie bij deltaWonen maakt. DeltaWonen voldoet ook de kosten voor de aansprakelijkheids- en rechtsbijstandsverzekering die zij heeft afgesloten voor de commissarissen in verband met het uitoefenen van hun functie.

Bij deltaWonen ontvangt de commissaris in opleiding ook een vergoeding. Op jaarbasis is dat € 3.000,- (excl. btw).

8 Commissies en vergaderingen

De raad van commissarissen vergaderde in 2018 4 keer volgens een vooraf vastgesteld schema. Bij deze vergaderingen waren ook de bestuurder, de bestuurssecretaris en de concerncontroller van deltaWonen aanwezig. Daarnaast was er een interne vergadering waarbij onder andere is gesproken over de beoordeling en beloning van de bestuurder en waarbij de zelfevaluatie van de raad van commissarissen plaatsvond.

Agendering van onderwerpen vindt plaats op basis van een governancejaaragenda die jaarlijks door de raad van commissarissen wordt vastgesteld. De zittende leden van de raad van commissarissen woonden alle vergaderingen van de raad bij. Alleen bij de vergadering van 7 december was mevrouw Braam verhinderd. Geen van de leden van de raad van commissarissen is frequent afwezig geweest bij de vergaderingen.

Hieronder staat een overzicht van de onderwerpen die de raad van commissarissen in 2018 tijdens de reguliere vergaderingen behandelde.

8.1 Vergader- en besluitenschema RvC

Datum	Document onderwerp	Ter
23-03-2018	Terugkoppeling vanuit de auditcommissie:	
	Beknopte 4e kwartaalrapportage	Besluitvorming
	Risicomanagement vastgoedontwikkeling	Info
	Treasury jaarplan 2018	Besluitvorming
	Toekomstige bouwlocaties	Info
	Fasedocumenten: • Realisatie Hobbemaschool • Realisatie 14 appartementen Kanonsteeg • Evaluatie Prinsenpoort en Stationslocatie	Besluitvorming Besluitvorming Info
	Score investeringsbesluiten 2017	Info
	Evaluatie huurverhoging 2017 en beleid huurverhoging 2018	Info
	Voortgang implementatie nieuwe primair systeem/werkdruk in de organisatie	Info
	Voortgang AO/IC	Info
	Uitvoering audits concerncontrol 2017 en auditplanning 2018	Info
	Analyse Aedes-benchmark	Info
	Corporatie in perspectief deltaWonen 2016	Info
	Rapport sectorbeeld 2017 van het ILT	Info
	Checklist Governancecode	Info
	Aanpassen volmacht/lastgeving aan het WSW	Besluitvorming
	Oordeel staatssteun- en passendheidsnorm verslagjaar 2016 ILT en reactie bestuurder	Info
	Terugkoppeling vanuit de selectie- en remuneratiecommissie:	
	Strategische agenda	Besluitvorming
	Beoordelingsafspraken RvC	Besluitvorming
	Beoordelingskader bestuurder 2018	Besluitvorming
	Opleidingsplan RvC 2018	Besluitvorming
	Planning extra bijeenkomsten RvC	Besluitvorming
	Herbenoeming G.J. Dezentjé	Besluitvorming
	Onafhankelijkheid leden RvC	Besluitvorming

15-06-2018	Terugkoppeling vanuit de auditcommissie:	
	• Jaarverslag en jaarrekening 2017 • Accountantsverslag 2017 • Communicatie jaarrekening 2017 • Bijlage: toelichting algemene beheer- en administratiekosten 2017	Besluitvorming
	Overleg met accountant buiten aanwezigheid bestuur	Info
	1e kwartaalrapportage 2018	Besluitvorming
	Marktonwikkelingen prijzen en beschikbaarheid aannemers	Info
	Fasedocumenten: • Herziening startnotitie Willem Barentszstraat/Van Diemenstraat in Zwolle • Planmatig onderhoud De Leeuwstraat e.o. Kampen • Investeringsbesluit Waaranders Stadshagen • Investeringsbesluit Breezicht Zuid Broeklanden • Haalbaarheid-/investeringsbesluiten Stationskwartier en Bibliotheeklocatie Kampen	Besluitvorming Besluitvorming Besluitvorming Besluitvorming Besluitvorming
	Stand van zaken CO2-routekaart	Info
	Intermediaire verhuur	Info
	Consequenties fiscale plannen regering (ATAD)	Info
	Faciliteit Europese Investerings Bank	Besluitvorming
	Statutenwijziging	Besluitvorming
	Rapportage Klokkenluidersregeling	Info
	Governance inspectie ILT	Besluitvorming
	Brief VNG aan Tweede Kamer over sectorbeeld 2017 van de Autoriteit Woningcorporaties	Info
	Terugkoppeling vanuit de selectie- en remuneratiecommissie:	
	Reglement werving, selectie en (her)benoeming RvC	Besluitvorming
	Reglement werving, selectie en (her)benoeming bestuur	Besluitvorming
	Introductie- en opleidingsprogramma RvC	Besluitvorming
	Planningsgesprek bestuurder	Besluitvorming
	Profielchets bestuurder	Info
	Belastbaarheid organisatie	Info
	Stand van zaken werving vastgoedcommissaris	Info
	Overige agendapunten:	
	Visitatietraject, stand van zaken visitatierapport en vaststellen brief met reactie bestuurder en RvC	Besluitvorming
	Betekenis en vervolg RvC-sessie 6 april 2018	Info
	Visie op zeggenschap	Info
	Klachtenadviescommissie jaarverslag 2017 en toekomst klachtenadviescommissie	Info
19-10-2018	Terugkoppeling vanuit de auditcommissie:	
	Rapportage 2e kwartaal 2018	Besluitvorming
	Reactie bestuurder n.a.v. managementletter 2017	Info
	Contract accountant boekjaar 2018 en verder	Besluitvorming
	Vastgoedprojecten: • Semipermanent • Stand van zaken versnellingsactie	Besluitvorming Info
	Strategische samenwerking met aannemers	Besluitvorming
	Financieel risico-effect marktonwikkelingen op ontwikkelportefeuille	Besluitvorming
	Het Glazen Huis; implementatie van het nieuwe primair systeem	Info
	Procedure versnelde besluitvorming fasedocumenten door RvC	Besluitvorming
	Terugkoppeling vanuit de selectie- en remuneratiecommissie:	
	Wijzigingen reglementen n.a.v. RvC-vergadering 15 juni 2018	Besluitvorming

07-12-2018	Overige agendapunten:	
	Voorstel vergaderschema RvC 2019	Besluitvorming
	Visitatierapport	Info
	Goedkeuring statutenwijzing	Besluitvorming
07-12-2018	Terugkoppeling vanuit de auditcommissie:	
	Financieel toetsingskader	Besluitvorming
	Begeleidend schrijven MJB 2018-2019	Info
	Portefeuille Asset Management 2019	Info
	Meerjarenbegroting 2019-2028, vaststellen begroting	Besluitvorming
	Rapportage 3e kwartaal 2018	Besluitvorming
	Vaststellen risicothema's voor 2019	Besluitvorming
	Fasedocumenten:	
	• Realisatiebesluit P3813H Stationskwartier 2 Kampen	Besluitvorming
	• Realisatiebesluit P3817H Stationskwartier 2 Kampen	Besluitvorming
	• Realisatiebesluit P1591 Waaranders	Besluitvorming
	Effecten marktontwikkeling voor de opgave en de doorontwikkeling van het investeringsstatuut	Info
	Strategische agenda 2019	Besluitvorming
	Prestatieafspraken: jaarschrijven 2019 Zwolle, Kampen, Oldebroek	Info
	Intermediaire verhuur	Info
	Governance jaaragenda 2019 en herziening governance documenten	Besluitvorming
	Aedes-benchmark, 1e analyse resultaten 2018	Info
	ILT Oordeelsbrief 2018	Info
	Terugkoppeling vanuit de selectie- en remuneratiecommissie:	
	Onkostenvergoeding bestuurder	Besluitvorming
	Vergoeding commissarissen 2019	Besluitvorming
	PE 2018 en PE 2019	Besluitvorming
	Rooster van aftreden	Besluitvorming
	Stappenplan herbenoeming E. Diender en J.E. van Driel	
	Bestuursvisie deltaWonen	Info
	Overige agendapunten:	
	Koersdocument Groei en Geluk	Besluitvorming
	Verslag Brede Ontmoeting 18 oktober 2018	Besluitvorming
	Beleidsmiddag 19 oktober 2018, conclusies	Besluitvorming

Vaste agendapunten bij elke vergadering waren (ter bespreking): VTW/Aedes, Centrale Bewonersraad, evenementen/festiviteiten (deelname RvC) en verslagen RvC-vergadering en commissies RvC (voor zover vergaderd).

De raad van commissarissen heeft in 2018 diverse besluiten buiten de vergaderingen genomen, namelijk:

- profielschets RvC deltaWonen (versie april 2018) en profielschets commissaris met vastgoedprofiel (versie april 2018);
- openstellen vacature commissaris met vastgoedprofiel;
- onafhankelijkheid RvC 2017;
- statutenwijziging;
- accountantsbenoeming 2018 en verder;
- voorgenomen besluit benoeming commissaris;
- benoeming commissaris met vastgoedprofiel.

Tijdens de beleidsmiddag op 19 oktober heeft de raad van commissarissen gesproken over de opzet van de vergaderingen en de inrichting van de commissies. De conclusie is dat er geen grote wijzigingen hoeven plaats te vinden. Meer focus op en verankering van maatschappelijk presteren/belang binnen de raad van commissarissen is essentieel. Afgesproken is dat op de agenda van de raad een vast agendapunt 'maatschappelijk belang' komt. Hiermee wordt ruimte gecreëerd om met elkaar integraal over dit onderwerp te praten.

Verder moet maatschappelijk belang onderdeel zijn van het bespreken van de stukken in de bestaande commissies en integraal binnen de raad. 1 commissaris wordt daarom uitgenodigd om bij de commissievergaderingen aan te schuiven en bij de agendapunten mee te kijken vanuit het perspectief van stakeholdermanagement en maatschappelijk belang. Tijdens de zelfevaluatie van 2019 wordt deze werkwijze geëvalueerd en wordt besloten om door te gaan of een andere keuze te maken.

8.2 Overleg met huurders(vertegenwoordiging)

Het contact met de Centrale Bewonersraad verloopt in de regel via de commissarissen die op voordracht van de Bewonersraad zijn benoemd. In 2018 hebben de voorzitter van de raad van commissarissen en 3 huurderscommissarissen (de heren J.E. van Driel en R.W.M. Takken en mevrouw J.A. Braam) bestuursvergaderingen van de Bewonersraad bijgewoond. Tijdens de 1e vergadering op 25 januari was er een kennismaking tussen de CBR en de net aangetreden RvC-leden, de heer Grootelaar (voorzitter) en de heer Takken. Tijdens deze vergadering werd onder meer gesproken over bewonerscommissies, het betrekken van huurders, huurdersbelangen en de visie van de RvC op toezicht houden.

De bestuursvergaderingen op 25 januari, 19 april en 20 september werden (telkens) bijgewoond door 1 huurderscommissaris. In deze vergaderingen is bijvoorbeeld gesproken over de huursombenadering, de begroting van de CBR 2019 en de doelstelling van de bewonersavonden in 2019. Ook was er een dialoog tussen de CBR, de organisatie, het MT en de RvC tijdens de Brede Ontmoeting. Daarin stond de dagelijkse praktijk van de huurders centraal door het delen van dilemma's in casuïstiek. Verder is afgesproken dat een overleg wordt georganiseerd tussen de CBR en de 3 huurderscommissarissen om (zonder agenda) te reflecteren op elkaar. De RvC constateert dat de hoeveelheid werk en complexiteit ervan een zware wissel trekt op de CBR en spreekt zijn waardering uit voor zijn leden.

8.3 Overleg met de ondernemingsraad

Op 15 juni was er een overleg tussen de ondernemingsraad, de voorzitter en een lid van de raad van commissarissen. Tijdens dit overleg werd onder meer gesproken over de samenwerking tussen de raad van commissarissen en de ondernemingsraad. Op 7 december was er een overleg tussen de ondernemingsraad, de bestuurder, de voorzitter en een lid van de raad van commissarissen en de bestuurssecretaris. De ondernemingsraad blikte daarbij terug op 2018 en keek vooruit naar 2019. Gesproken is over andere vormen van ontmoeten in de driehoek ondernemingsraad, raad van commissarissen en bestuurder. Verder is gesproken over de samenwerking tussen de ondernemingsraad en de bestuurder. De raad van commissarissen is content met de goede, open samenwerking tussen de ondernemingsraad en de bestuurder.

8.4 Overleg met overige stakeholders

Op 18 oktober vond, op initiatief van de raad van commissarissen, een Brede Ontmoeting plaats tussen de raad van commissarissen, de bestuurder, het managementteam, de ondernemingsraad en de Centrale Bewonersraad. Tijdens deze bijeenkomst is gesproken over dilemma's uit de dagelijkse praktijk van woningcorporaties. Deze bijeenkomst heeft de volgende inzichten opgeleverd voor de raad van commissarissen:

- Voor complexe maatschappelijke vraagstukken is het brede maatschappelijke veld nodig, ook op bestuurlijk niveau.
- Digitalisering helpt in de communicatie, maar in de basis moet je de huurder kennen. Dat vraagt om ontmoeting!
- Big data is te gebruiken om huurbeleid te ondersteunen, maar beland niet in inkomenspolitiek.

Leden van de raad van commissarissen woonden de (brede) stakeholdersbijeenkomst op 1 juni bij over de nieuwe strategie van deltaWonen.

9 Tot slot

9.1 Slotverklaring

Het bestuur heeft de jaarstukken over 2018 opgesteld. Daarin is ook de jaarrekening opgenomen. BDO heeft de jaarrekening 2018 gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring. De raad van commissarissen kan zich verenigen met de jaarstukken van het bestuur. De raad verleent het bestuur décharge voor het gevoerde beleid en stelt de jaarrekening vast.

De middelen van deltaWonen zijn uitsluitend besteed in het belang van de volkshuisvesting. Activiteiten hebben uitsluitend plaatsgevonden ten behoeve van de volkshuisvesting en leefbaarheid, in overeenstemming met de statuten van deltaWonen. De woongelegenheden liggen binnen het statutaire werkgebied. Op het gebied van beleggen en verbintenissen zijn geen risicovolle posities ingenomen.

De raad van commissarissen en haar individuele leden verklaren integer en onafhankelijk te hebben gehandeld.

9.2 Ondertekening

De gehele raad van commissarissen, zoals deze actief is op de datum van dagtekening van het verslag, ondertekent het verslag van de RvC.

